

На плаца на Калемегданската крепост, която е с изглед към устието на реката, при хубаво време пенсионерите играят шах. Когато се разхождам там, се спирам над пожълтелите дъски за шах с напукана политура. Остарели са и са избледнели от носене под мишница. Често ги е валяло, а след това ги е изсушавало слънцето. Царицата си е изгубила короната, а офицерите – топчето на върха. Откършили са ги нервните пръсти на играчите. Липсват някои фигури. Вместо бял кон е поставена права кутия от кибрит. Дори и най-добрите grosмайстори не познават теорията на Калемегданското начало. Това начало и до днес не е отбелязано в нито една книга по теория на шаха, а толкова често се изиграва! Независимо от позицията на фигурите, например, двамата играчи и всички кибици ужасно се нервират от онзи кибрит, който замества изгубения бял кон и всички настояват шахматистът с белите фигури да жертва качеството, но колкото се може по-бързо да се отърве от кибрита. Останалите съветват оня с черните:

- Абе, изяж кибрита, та да заиграете като хората!

Ето, значи, тази теория: при КАЛЕМЕГДАНСКОТО НАЧАЛО, първо се взима кибрита или камъчето, което замества коня или топа, в зависимост от това коя фигура липсва, независимо от развоя на партията!

Докато кибича на някоя партия, седнал на пейката, се питам защо ли са избрали именно шаха, а не картите, доминото или дамата? Може би от желание да продължат партията, от която отдавна са изключени? Царят е директора, царицата – секретарката; офицерите са помощниците, куриери са конете, а пионките – обикновени референти! Всичко това, върху черно-бялата дъска, която всъщност е протеклият им живот. Играят по цял ден, надвесени над дъските, нао-

биколени от неми наблюдатели, зачеркнати като тях от списъка и които също няма къде повече да се даянат...